

A LEGISMERTEBB KÁBÍTÓSZEREK RÖVID TÖRTÉNETE

OZSVÁTH KÁLMÁN

A történelem során mindig is voltak és lesznek olyanok, akik a gyors és hamis örömszerzés érdekében tudatmódosító anyagokat és kábítószereket használnak. Valójában ezekkel csak becsapják a saját szervezetüket és pszichéjüket.

Az ember szeretetből a boldogságra van teremtve, „fogantatása pillanatától örök boldogságra rendelt lény” (1). Ösztönösen keresi a lelki és fizikális örömforrásokat. Minduntalan azon dolgozik, hogy környezetének, családjának, barátainak, nemzetének, vagy legrosszabb esetben „csak” saját magának a jót megadja. Az emberiség történelme során az egyén és a közösség mindig is kereste a sikert, vágyott az elégedettségre, a vidámságra, a felhőtlen és gondtalanság érzésére. Az őskorban élők éppúgy, mint a XXI. század embere, kereste az élvezeteket és a mámort. A lelki gyönyör és a testi kény szintén élete része (volt). Ahogy Szent Ágoston fogalmaz: „kétségkívül mindannyian boldogok akarunk lenni, és nincs ember, aki tagadná ezt az állítást, már azt megelőzően, hogy tudná teljes tartalmát” (2.).

A legújabb korok tudományos kutatásainak köszönhetően ma már ismerjük, hogy az emberi szervezetben milyen hormonok a „felelősek” a boldogságért és milyen folyamatok játszódnak le a boldogság „eléréséért”. Az endorfin felel a jókedvéért, de stressz, izgalom és fájdalom közben is felszabadul. A dopamin az élvezethez és a motivációhoz kapcsolódik. A szerotonin a jó hangulatért felelős, míg az oxitocin a szeretet, bizalom és intimitás kialakulásához szükséges hormon. De vajon kinek mi számít boldogságnak és jó érzésnek, ki és hol keresi, hogy miben vagy kiben találja meg örömét és elégedettségét? Az emberiség történelme során mindig is voltak és vannak olyanok, akik a boldogságot a transzcendensben, a Jóistenben, a

hitben, az öröklétben keresték és találták meg. Vannak, akik a kultúrában, a művészetekben, a sportban, a teremtett világ szépségeiben lelik meg a jót.

A történelem során mindig is voltak és lesznek olyanok, akik a gyors és hamis örömszerzés érdekében tudatmódosító anyagokat és kábítószereket használnak. Valójában ezekkel csak becsapják a saját szervezetüket és pszichéjüket. A drogok befolyásolják az idegrendszer működését és így vezetnek függőséghez. Ezek a hatások abból erednek, hogy a kábítószerek mimelik az idegrendszeri jelátvivő anyagokat, és átveszik azok szerepét.

A kábítószerek hatásmechanizmusait, amióta az emberiség egy része igénybe veszi a tudatmódosító anyagokat, ismeri, (ki)használja és él velük. Az évezredek során a különböző korok más kontinenseken élő népei sok esetben azonos, néha eltérő drogok használatával érték el a kívánt fizikai vagy pszichés állapotot. Tanulmányunkban a történelem folyamán használt legismertebb kábítószerek megjelenésének időrendiségét és helyszíneit mutatjuk be. Tény, hogy a korábban használt tudatmódosító szerek jelentős részét valamilyen formában ma már kábítószerként fogyasztják, vagy drogok alapanyagait képezik.

Mind a mai napig használatban van néhány olyan narkotikum és más tudatmódosító szer, amit több ezer vagy akár tízezer évvel ezelőtt is használtak az akkor élt emberek. A sumér, az asszír, az egyiptomi, a görög, a római, a kínai, az indiai, majd később az amerikai indián kultúrák ismertek és használtak tudatmódosító szereket. Mivel akkor még úgy gondolták, hogy ezek a szerek kizárólag jótékony hatással vannak a szervezetre, főleg gyógyászati céllal alkalmazták. De igénybe vették vallási és a mai értelemben vett tudatmódosító céllal is.

Az emberi droghasználatot igazoló bizonyítékok régebbre nyúlnak vissza, mint azt a legtöbben gondolnák. Míg a preklasszikus (Kr. e. 2000 - Kr. e. 1000) és a klasszikus (Kr. e. 1000 - Kr. e. 500) korszakból származó írásos dokumentumok egyértelműen igazolják az ópium, a kannabisz, az alkohol, a dohány és a különböző gombafélék vallási, gyógyászati és esetenként rekreációs célú használatát, az elmúlt évtized régészeti felfedezései azt mutatják, hogy már jóval az írásos nyilvántartás gyakorlata

előtt is jelen voltak pszichoaktív, közismert nevén tudatmódosító anyagok. Az emberi drogfogyasztás a neolitikumban kezdődött Mezopotámiában, a mai Irak és Chile területén, és az ezt követő több ezer év során a Föld minden irányában elterjedt (4.).

Meglepő, de új kutatások szerint a társadalmak már a neolitikum előtt alkalmaztak tudatmódosító szereket különféle rituális ceremóniákra, ünneplés céljából. Az európai gyarmatosítás és az azt követő századok rengeteg ember életvitelét változtatták meg, ha abból indulunk ki, hogy a koffein, a dohánytermékek és a teák tömegesen kezdtek beáramlani az Újvilágból. Az azték, zapoték és a maja kultúrában is bevett szokás volt például a dohányzás, de sokféle „gyógyfű” alkalmazásától sem riadtak vissza a prekolumbiánus, mezoamerikai népek. Bár úgy tűnhet, a drog a XXI. század átkos hozadéka, valójában több ezer éve jelen van az emberiség történetében. Archeológusok szerint már tízezer éve is használtak ópiumot és varázsgombákat az emberek, a lista pedig messze nem teljes.

Marihuána, kannabisz, hasis, vadvkender és a szintetikus kannabinoidok

Az egyik legismertebb kábítószer alapanyaga a növényi eredetű vadvkender. Ennek rostjait és termését számtalan európai és ázsiai régészeti lelőhelyen megtalálták, a késő kőkorszaktól kezdve a bronzkorig és utána is. A vadvkender hosszú ideig pusztán ipari alapanyagként szerepelt. Ötezer éve azonban már szövetet szőttek rostjaiból, amint arról koreai leletek tanúskodnak. A vadvkender tehát haszonnövényként jelent meg. Ruhává szőtték, kötéllel fonták, sőt papírrá préselték, a kínaiak az első századokban, a mók pedig ezer évvel később. A szakértők a kannabisz használatának első írásos említését „A herbal” című ősi kínai orvosi szövegnek tulajdonítják, amelyet Sen-nung császár uralkodása idején írtak. Az ősi kínaiak kannabisz alapú teát használtak malária, köszvény és reuma kezelésére. Közép- és Dél-Ázsiában már 2-7 ezer évvel ezelőtt is használták sámánszertartásokhoz: egy sámáni sírból mintegy 789 gramm kannabisz került elő. Mindeközben a kannabiszt nemcsak szertartásokhoz, hanem meditációhoz és fájdalomcsillapításra is alkalmazták (forrás: Kovács Gabriella: Hogyan drogoztak évezredekkel ezelőtt az emberek? A varázsgombától a kék lótuszig számtalan bódítószert használtak – Már az ókorban is használtak tudatmódosító szereket.) A

legrégebbi hivatalos régészeti bizonyíték a kannabisz használatára egy nyugat-kínai, 2700 éves lelet. A kannabisz, az ópium és az alkohol használatáról szóló írásos emlékek a görög költő, Hésziodosz (Kr. e. 750-850) műveivel kezdődnek, majd a görög és a római birodalom felemelkedése és bukása során folytatódnak, és a korai középkorra válnak általánossá. A legismertebb utalások a bódítószerekre Hippokratész (Kr. e. 460-370) írásaiban, Nagy Sándor (Kr. e. 356-323), a kínai orvos Hua To (születési ideje ismeretlen - Kr. e. 208) történelmi feljegyzéseiben és a Bibliában található. A vadkender füstjének belélegzéséről és ennek hatásairól csak időszámításunk kezdetén, Kr.u. 200 környékén jelentek meg az első híradások a Sen-mung pen cao csing című gyógyszerkönyvben. A marihuána és a hasis fogyasztása először a Közel-Keleten vert gyökeret, ahol eleinte fűszernövény volt. Népszerűségét – az íze mellett – valószínűleg pszichoaktív hatásainak is köszönhető; egy vadkenderrel megbolondított leves nem lehetett utolsó élmény. Európában, ahol már a bronzkortól kezdve ismerték a vadkendert, csak a XIX. században jelent meg gyógynövényként, Amerikában pedig szintén nagyjából ezzel egyidőben. Az európaiak és az amerikaiak is hamar rájöttek, hogy a marihuána – akár gyógyszer, akár nem –, a boldogságot mindenképpen elhozza számukra. Eleinte csak úgynevezett hasisklubokban, vagyis szűk körben élvezték. A XX. század elején azonban a populáris zene művelői között – és emiatt rajongóik körében – népszerűvé vált, végül a hippikorszak divattá tette, és máig az is maradt. Ahol a kannabisz kábítószerré vált, előbb-utóbb betiltották. Az első tiltás valószínűleg Ibn Tajmija (1263-1328) arab jogtudóstól és politikustól származik, aki az 1300-as évek környékén tiltotta be a hasist. A vadkender kereskedelmét először a XX. század elején korlátozták az Egyesült Államokban. A marihuána hatásainak megértéséhez sokáig kellett várni. Hatóanyagát, a tetrahidrokannabinolt (THC) csak 1965-ben fedezték fel és szintetizálták először. Az 1990-es évek környékén találták meg a kannabinoidok idegrendszeri receptorait, tehát azokat az idegrendszeri fehérjéket, amelyek a marihuána hatásait közvetítik, illetve az idegrendszernek azokat a saját jelátvivő anyagait, az endokannabinoidokat, amelyek ezeken a receptorokon hatnak.

A XXI. század elején új fejezet nyílt a kannabisz jellegű drogok történetében. A drogpiacon ugyanis megjelentek az első szintetikus kannabinoidok, amelyek a THC módosított változatai. Akárcsak a katinonokat, a szintetikus kannabinoidokat is a Távol-Keleten, nagyrészt Kínában gyártják profi laboratóriumokban, és akárcsak a

katinonok, ezek is Belgiumon és Hollandián keresztül jutnak be Európába. A dizájner-kannabinoidok ugyanúgy hatnak, mint a THC, de nagyságrendekkel hatékonyabbak. A szintetikus kannabinoidok neve a sajtóban leggyakrabban a „halál” szóval társult az úgynevezett „bika drog” magyarországi megjelenésekor. A marihuána, vagyis hétköznapi nevén a „fű” használatát sajnálatos módon a XX. század utolsó évtizedeiben, de főleg a XXI. század elején egyre több országban legalizálták vagy dekriminalizálták.

Kokain, amfetamin, ecstasy és más pszichostimulánsok

A pszichostimulánsokat – szabad fordításban a lelki folyamatok érintőit – Kínában és Dél-Amerikában fedezték fel, természetesen egymástól függetlenül és különböző növényekben. Persze, nemcsak a lelket élénkítik, hanem a testet is, és ennek jegyében a kínaiak gyógyítására, a dél-amerikai indiánok pedig egyfajta doppingszerként használták a maguk növényeit.

A kokacserje leveleit a dél-amerikai indiánok állítólag már több ezer éve rágják. Ötszáz évvel ezelőtt azonban a kokalevél rágása már biztosan szokás volt körükben, mert a spanyol hódítók felfigyeltek rá; az erről készült első ismert tanulmány 1569-ből származik, botanikailag pedig a növényt 1605-ben írták le. A spanyolok álláspontja később megváltozott, mert rájöttek, hogy az indiánok hihetetlen teljesítményre képesek, ha a növény leveleit rágják. A koka termesztésének és fogyasztásának rövidesen a hódítók váltak a legnagyobb híveivé. 1859-ben Albert Niemann (1834-1861) göttingeni vegyész azonosította a cserje fő hatóanyagát, a kokaint. 1886-ban megindult a kokaintartalmú italok, a Vin Maiani és a Coca Cola gyártása. A Vin Mariani azóta eltűnt, de a Coca Cola máig népszerű maradt – igaz, 1903 óta nincs benne kokain. A vegyület szintézise 1902-ben sikerült Richard Willstätternek (1872-1942), ami után elindult a kokain ipari gyártása. Veszélyessége miatt a kokaint 1914-ben betiltották, és a fogyasztás első hulláma az 1920-as években véget ért. Ez egyedülálló pillanat a kábítószer történetében: először és utoljára sikerült egy kábítószerrel kivonni a forgalomból – igaz, nem „örökre”. Az 1970-es években a drog ismét népszerűvé vált, nem utolsósorban az amfetamin betiltása miatt. A kokaint ma főleg Dél-Amerikában állítják elő, ahol a nyomorgó lakosság számára szinte

létszükségletté vált, mert nincs még egy olyan jövedelmező mezőgazdasági termék, mint ez.

Az első szintetikus pszichostimuláns, az amfetamint Németországban állították elő 1887-ben, elsősorban azért, hogy a növényi efedrint egy könnyen előállítható szintetikus vegyülettel helyettesítsék. Ezt további származékok követték, például 1919-ben a metamfetamin. Az amfetamin energiát szabadít fel az emberben, amit a második világháború során sok hadsereg kihasználta. A szövetségesek oldalán Amerika, a tengelyhatalmak oldalán pedig Japán volt az élvonalban. Az amfetamin-származékokat az 1950-es években kezdték el drogként használni, és fogyasztásuk mindössze tíz év alatt akkora problémává vált, hogy egyre több orvos mondott le – önkéntesen – az amfetamin gyógyászati alkalmazásáról. Végleges betiltására 1970-ben került sor, először az Egyesült Államokban, majd máshol is. Ennek nem várt hatásaként robbanásszerűen terjedni kezdett a kokain. Jelenleg a legtöbb amfetamint az Egyesült Államok és Mexikó laboratóriumaiban termelik.

Ez az anyag a pszichostimulánsok és a hallucinogének hatásait egyesíti magában. Az ecstasy az amfetaminnal rokon, és szintén Németországban állították elő 1913-ban. Hamarosan el is felejtették. A vegyületet az 1950-es években újra felfedezték, amikor amerikai vegyészek „igazságszérumot” kerestek, de az anyag az LSD felfedezése miatt ismét háttérbe szorult. Az ecstasy igazi „karrierje” az 1960-as években kezdődött el, amikor egy amerikai vegyész, név szerint Alexander Shulgin (1925-2014) kísérletezni kezdett vele. Az 1970-es évek végén az ecstasy egyre nagyobb viharokat kavart az Egyesült Államokban. A drog ugyanis megjelent az amerikai egyetemeken – különösen ott, ahol az alkoholfogyasztást tiltották –, és később az utcán is. Végül 1985-ben betiltották. A XX. század végétől az egyik legnépszerűbb droggá vált.

Viszonylag új fejlemény a drogok piacán a katinonok megjelenése, amelyeket Magyarországon csak „kati” (vagy „Kati”) néven emlegetnek. A vegyületcsoport ősforrása a kat növény (*Catha edulis*), amely Afrika északkeleti részén és az Arab-félszigeten évszázadok óta használatos élénkítőszer. Ugyanúgy rágják, mint a kokalevelet, és hatásaiban is nagyon hasonlít a kokainhoz. Hatóanyaga, a katinon a XXI. században tört be a drogpiacon, és szinte azonnal betiltották, mert nagyon könnyen vált ki függőséget, és káros a szervezetre. A fogyasztók viszont szeretik, mert olcsó és erős, ezért a termelők sajátos ellenlépéshez folyamodtak: elkezdtek

sorozatban létrehozni az eredeti molekula variánsait, amelyekre nem vonatkozik a tiltás, mert vegyi szerkezetük különbözik. Ezt nevezzük „tervezettdrog”- vagy dizájnerdrog-stratégiának: mire az egyik vegyületet betiltják, megjelenik a piacon a következő, amely szabadon fogalmazható egészen addig, amíg fel nem kerül a droglistára.

Ópium és származékai, narkotikumok

Az ópium és a heroin a „keménydrogok” mintapéldái. Valószínűleg már a sumérok természetették 5500 évvel ezelőtt, és ismerték az egyiptomiak is, bár az ezzel kapcsolatos információink jóval közelebbiek, alig 3500 évesek. Nem lehet tudni, hogy a sumérok mire használták.

Az ópium a mák éretlen terméséből nyerhető nedv, amely erős narkotikum: ebből állítják elő a legveszélyesebb kábítószer, a heroint. Évezredek óta széles körben, az egyiptomiak, a görögök, a rómaiak, a sumérok, a kínaiak és az asszírok is alkalmazták az ópiumot. A legkorábbi ópiumhasználatra utaló leletek mintegy 3500 évesek. Egyfelől gyógyászati célokra használták fájdalomcsillapító és nyugtató hatása miatt, valamint alkalmazták a szexuális vágy fokozására is. Jelentős különbség a régi és mai használat közt, hogy egykor szájon át szedték az ópiumot.

A régészek az ópiummák emberi természetéséről szóló első írásos feljegyzést a mai Irak területén található ókori sumér város, Nippur helyén fedezték fel. A „Hul” és „Gil” ideogramokat tartalmazó ékírásos táblák, amelyek szabad fordításban „örömnövény” jelentenek, azt jelzik, hogy az emberek természetették a mákot, és tudtak annak euforikus tulajdonságairól.

Valahol ebbe a hagyományba illeszkedtek a minószi és a mükénéi civilizáció tagjai is. Tény azonban, hogy az ókori szövegekben a gyógyászati leírásoknak se szeri, se száma. Az ókori görög orvosok részletesen beszámoltak az ópium fajtáiról, begyűjtéséről és felhasználásáról. Hippokratész (Kr.e. 460-377), majd Arisztotelész (Kr.e. 384-322) és Theophrasztosz (Kr.e. ~371-287) írta le, hogy ha a mákgubót bemetszik, tejszerű folyadék szűrődik ki, amely idővel beszárad, és gyógyszerként használható. Azt is megemlítették, hogy az ópium altató hatású, sőt bürökkel keverve halált okoz. Időszámításunk kezdetén idősebb Plinius (23-79) már konkrét recepteket

közölt. Ma természetesen már nem az ópiumot preferálják a gyógyászatban, hanem tisztított összetevőit, például a morfiumot vagy a kodeint. A görög-római civilizáció hanyatlásával Európában feledésbe merült az ópium, hagyományát azonban megőrizték e civilizáció szellemi örökösei, az arabok. Az ópium valószínűleg arabok közvetítésével jutott el Kínába, ahol az első ezredforduló környékén említik először. A kínaiak egyébként ugyanúgy gyógyszerként használták az ópiumot, mint a görögök. Az ópium élvezetének szokása viszonylag későn alakult ki – valószínűleg a XV. századi Perzsiában –, ettől kezdve azonban futótűzként terjedt. Századokkal később a portugálok már vagyonokat kerestek azzal, hogy ópiumot szállítottak Indiából Kínába, a spanyolok pedig még nagyobb vagyonokat, amikor rájöttek, hogy az ópium vonzereje fokozódik, ha összekeverik dohánnyal, és pipából szívják. A XVII. században a hollandok Jáván szereztek monopóliumot az ópium kereskedelmére, a XVIII. században pedig az angolok vették át a vezető szerepet azzal, hogy rátették kezüket a bengáli mákültetvényekre, és így kisajátíthatták a kínai ópium-kereskedelmet. A XIX. század elejére az ópiumfüggőség katasztrofális méreteket öltött Kínában, ezért mozgalom indult ellene. Az ópiumellenes törvények azonban sértették az angolok kereskedelmi érdekeit, így kitört az első (1839-1842), majd a második ópiumháború (1856-1860). Ezekben az angolok diadalmaskodtak, ezért Kína kénytelen volt liberalizálni az ópium-kereskedelmét. A XIX. század végére az ópiumot már a világon szinte mindenhol termelték. A XIX. század folyamán Európában azonosították az ópium hatóanyagait (az opiátokat): 1804-ben a morfiumot, 1832-ben a kodeint, 1848-ban a papaverint, egy angol vegyész pedig 1874-ben létrehozta az első félszintetikus opiátot, a heroint (diacetil-morfint) is. Ezeket Európában gyógyszerként alkalmazták, kábítószerként csak elvétve. Komolyabb gondot egyedül az orvosi rendelvényre szedett heroin okozott. E vegyület neve az angol „hero” (hős) szóból ered. Észak-Amerika viszont kevésbé volt szerencsés, mint Európa. Az ópiumszívás szokását kínai bevándorlók honosították meg, és már a XIX. század végén komoly gondokat okozott, főleg a nagyvárosokban. A XX. század elején fordult a kocka: az Egyesült Államok egyre határozottabban lépett fel az ópium ellen, sőt, 1914-ben „túl is teljesítette” az egyezmény előírásait, mert nemcsak az ópium kereskedelmét korlátozta, de a birtoklását is büntethetővé tette, amennyiben a birtoklást nem indokolták orvosi vagy tudományos megfontolások. Anglia csak 1920-ban adta be a derekát, amikor betiltotta az ópiumot és a morfiumot, de legalizálta a heroint, mint az ópiumfüggőség

ellenszerét. Az ópiumot végül a Nemzetek Szövetsége is betiltotta. A második világháború után az ENSZ vette kézbe az ügyet, és 1961-ben minden ópiummal kapcsolatos tevékenységet betiltott, kivéve a gyógyászati alkalmazást és a tudományos kutatást. A kommunista Kínában tíz év alatt megszüntették a drogkereskedelmet, így az ópium és heroin legnagyobb piacává az Egyesült Államok és Nyugat-Európa vált. A tiltások hatására a termelésben résztvevő országok köre fokozatosan szűkült, de a polgárháborús, nehezen megközelíthető, rosszul ellenőrzött területeken, például az „arany háromszögben” (Burma-Thaiföld-Laosz) és Afganisztánban, Közép- és Dél-Amerikában egyre többet termeltek. Napjainkban Afganisztánban van a világ legnagyobb mákkészlete.

LSD és más hallucinogén szerek

A hallucinogén kábítószernek megfelelően látomásokat idéznek elő. A látomás lehet gyönyörű, tudatformáló és horrorisztikus is. Rendkívül erős hatással vannak a tudatra. A növényi hallucinogéneket amerikai indiánok fedezték fel az ókorban, és ők használták évszázadokon keresztül vallási rituálékban. A becslések Kr. e. 8000 és 3000 közé esnek. Az bizonyos, hogy amikor a spanyol felfedezők és hódítók megérkeztek Amerikába, az indiánok már régóta fogyasztottak hallucinogén növényeket, nevezetesen kaktuszokat, illetve gombákat. Az LSD-t (lizergsav-dietil-amidot) európai gyógyszervegyészek szintetizálták az anyarozs egyik alkaloidjából, a lizergsavból. Hatásaiban nagyon hasonlít a növényi hallucinogénekhez, ezért rokonvegyületnek tekinthetők, bár szerkezetük különbözik. A tüskék nélküli peyote kaktusz „varázserejét” valószínűleg a huichol indiánok ismerték fel valahol Mexikóban. A hódítók természetesen törvényen kívül helyezték a peyote rágását, mint gonosz varázslatot, de a szokás tovább élt. A peyote reneszánszára a XIX. században, nagyjából az amerikai polgárháború idején került sor, amikor terjedni kezdett az Egyesült Államok indián népeinek körében. A növény fő hatóanyagát, a meszkalint 1897-ben azonosította Arthur Heffter (1859-1925), szintézise pedig 1919-ben sikerült Ernst Späthnek (1886-1946). Az LSD volt az első anyag, amely megismertette Európával az igazi látomásokat. Hallucinációkat az opiátok is előidéznek, de ezek inkább álomszerűek, míg a marihuána-hallucinációk korántsem olyan átütők, mint amelyeket az LSD idéz elő. Az LSD ugyan szintetikus

anyag, de egy természetes vegyületcsaládnak, az úgynevezett anyarozs-alkaloidáknak a leszármazottja. A XX. század első felében megindult az anyarozs- alkaloidák módszeres kutatása. Ennek eredménye néhány gyógyszer – az ergotamin, ergometrin, bromocriptin – lett, valamint az LSD. A vegyületet 1938-ban szintetizálta ugyanaz az Albert Hofmann, aki a peyote hatanyagát is előállította, mégpedig az anyarozsban található lizergsavból. Az LSD egyike a leghatékonyabb vegyületeknek, 20 milliomod gramm már hallucinációkat vált ki. Az 1950-es és 1960-as évektől kezdve e drognak, mint tudattágítónak és a „pszichedelikus” élmény forrásának valóságos szubkultúrája alakult ki, majd 1968-ban betiltották. Az LSD-t azonban nem nehéz előállítani, ezért megindult illegális termelése, amely az 1960-as évek végére elérte az évi negyvenmillió adagot. Ennek zömét az Egyesült Államokban állították elő, onnan exportálták Európába. Az 1970-es évek végére a fogyasztást sikerült visszaszorítani, de az 1990-es években az LSD újra divatba jött. Az LSD történetének külön fejezete az „igazságszérum” keresése. Ez egy olyan anyag lett volna, amelynek hatására feloldódik az akarat, és a célszemély mindent bevall, amiről eredetileg hallgatni szeretett volna. Az „MKUltra”, illetve a „Project 112” fedőnevű CIA-akciók során a vegyületet bőkezűen adagolták CIA-ügynököknek, katonáknak és bűnözők ezreinek, néha beleegyezésük vagy tudtuk nélkül.

A hallucinogének története tehát hasonlít a többi drogéhoz: ősidők óta használták, a XX. században lelkesen kutatták, majd betiltották őket, de a piacon vannak ma is.

A szerző a DKI vezető elemzője

